

Iekšzemes kopprodukta revīzija 2026. gadā

2026. gada 30. septembrī Centrālā statistikas pārvalde publicēja revidētas nacionālo kontu datu laikrindas, sākot ar datiem par 2018. gadu.

IKP datu revīzijas tiek veiktas, lai uzlabotu IKP datu kvalitāti, atjaunojot vai ieviešot aprēķinos jaunus, detalizētākus datu avotus, kā arī novērstu iepriekš pielietotās metodoloģijas trūkumus. Tie var būt gan nacionāla līmeņa metodoloģijas pilnveidojumi, gan Eiropas līmeņa jaunas metodoloģijas vadlīnijas. Šīs revīzijas veicina IKP datu precizitāti, uzticamību un salīdzināmību gan iekšzemes, gan starptautiskajām vajadzībām. IKP datu precizēšana veikta atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes revīziju politikas pamatnostādņēm.

Ir veiktas šādas revīzijas:

1. revīzijas, kas var skart visu laikrindu:
 - 1.1. izmaiņas, kas saistītas ar valstij noteiktajām un transversālajām Nacionālā kopienākuma (NKI) atrunām, kas noteiktas Eiropas Savienības Statistikas biroja *Eurostat* 2020. – 2024. gada NKI pārbaudes cikla ietvaros;
 - 1.2. citas izmaiņas, kas saistītas ar citām iekšzemes kopprodukta (IKP) aprēķina metožu un datu avotu maiņām;
2. ikgadējās rutīnas revīzijas, kas saistītas ar 2024. gada aprēķinu, balstoties uz gada datu avotiem.

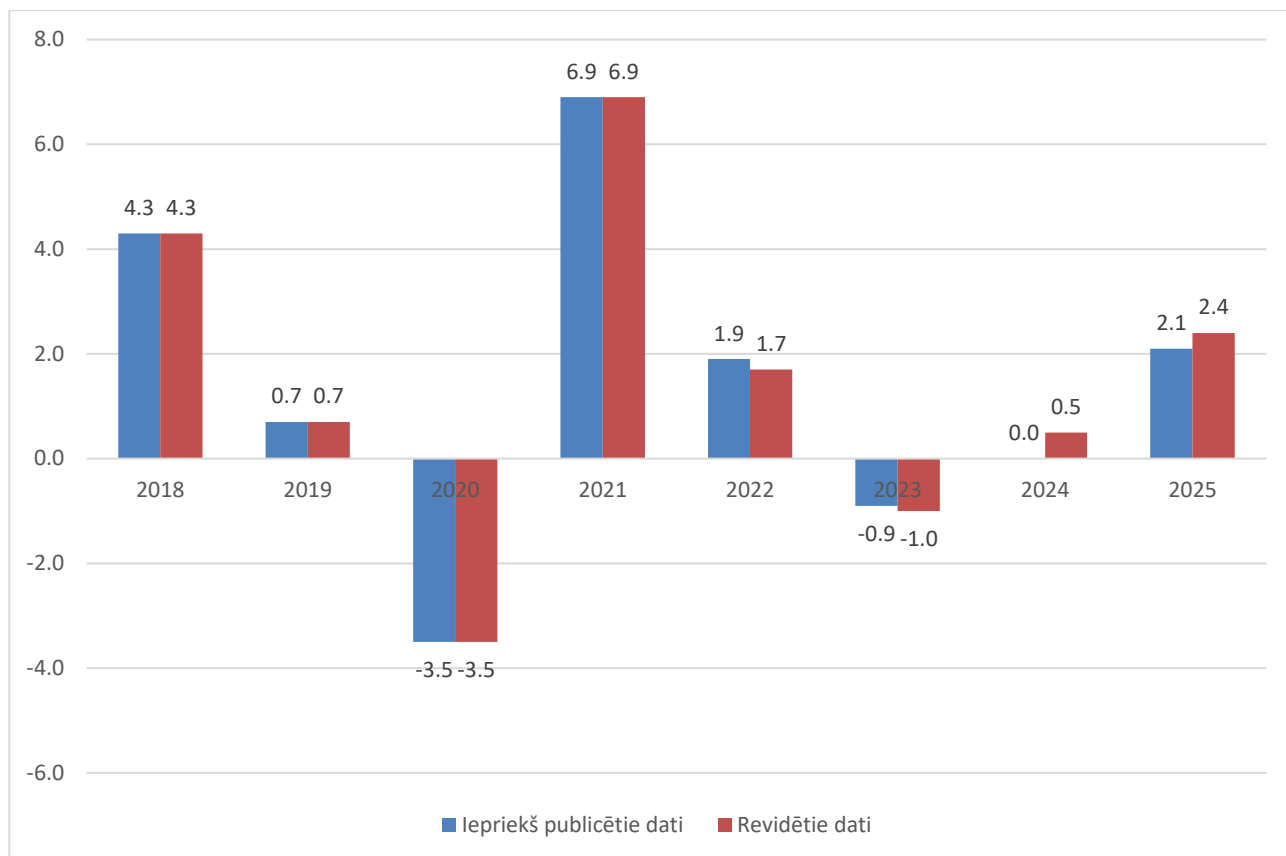
IKP revīzija 2026. gadā tika pārskatītas visas nacionālo kontu datu laikrindas, sākot no 2018. gada. Ietekme uz IKP rezultātu faktiskajās cenās 2018.–2023. gadā ir no –0,2 % līdz –0,03 %, 2024. gadā +1,1 % un 2025. gadā +1,5 % (skat. 1. tabulu un 1. pielikumu).

1. tabula. IKP novērtējums faktiskajās cenās pirms un pēc revīzijas 2018. – 2025. gadā, miljonos EUR

Gads	Pirms revīzijas	Pēc revīzijas	Starpība	Starpība , %
2018	28 153	28 141	-13	-0.04
2019	29 567	29 559	-8	-0.03
2020	29 224	29 213	-12	-0.04
2021	32 284	32 273	-10	-0.03
2022	36 089	36 017	-72	-0.2
2023	39 564	39 475	-89	-0.2
2024	40 652	41 108	+456	+1.1
2025	43 026	43 654	+628	+1.5

Revīziju ietekme uz IKP pieauguma tempiem 2018. – 2023. gadā ir no –0,2 procentpunktiem līdz +0,02 procentpunktiem, 2024. gadā +0,5 procentpunkti un 2025. gadā +0,3 procentpunkti (skat. 1. attēlu).

1. **attēls.** Gada IKP izmaiņas salīdzināmajās cenās
(procentos pret iepriekšējo gadu)

1. Izmaiņas, kas saistītas ar valstij noteiktajām un transversālajām NKI atrunām

Revīzijas procesā tika ieviestas šādas NKI atrunas:

- valstij noteiktā atruna (1) Lauku attīstības programmai (LAP) atvēlēto līdzekļu reģistrēšanas pārskatīšana;
- transversālā atruna I. Elektroenerģijas ražošana mājāsaimniecībās;
- transversālā atruna II. Attieksme pret PVN tirgotājiem, kas nav rezidenti.

1.1. Lauku attīstības programmai (LAP) atvēlēto līdzekļu reģistrēšanas pārskatīšana

Lai izpildītu darījuma specifisko atrunu par LAP finansējuma uzskaiti, CSP veica visaptverošu no ES fondiem finansēto atbalsta pasākumu pārskatīšanu. Tika izvērtēta atbalsta pasākumu klasifikācija un veikta to pārklasificēšana atbilstoši EKS 2010 prasībām, precizējot uzskaiti starp subsīdijām, kārtējiem pārvedumiem un kapitāla pārvedumiem. Klasifikācija tika saskaņota arī ar Lauksaimniecības ekonomisko kontu statistikas ekspertiem.

Analīzes rezultātā tika izveidota vienota atbilstības tabula starp ABB klasifikācijas kodiem un EKS 2010 darījumu kategorijām, nodrošinot konsekventu klasifikācijas piemērošanu visos revīzijai pakļautos gados un turpmākajos aprēķinos.

Veiktās izmaiņas tika saskaņoti ieviestas valsts finanšu un maksājumu bilances statistikā, tādējādi nodrošinot vienotu ES fondu plūsmu uzskaiti dažādās statistikas jomās. Plūsmas tika pārskatītas atbilstoši naudas plūsmas principam. Turpmāk tiks turpināts darbs pie metodoloģijas izstrādes, lai šīs plūsmas varētu novērtēt pēc uzkrāšanas principa, kā to paredz EKS 2010 metodoloģija.

Ietekme uz IKP agregātiem ir sniegta 1. pielikumā.

1.2. Elektroenerģijas ražošana mājstaimniecībās

Lai izpildītu transversālo atrunu par elektroenerģijas ražošanu mājstaimniecībās, tika izstrādāta un ieviesta EKS 2010 un Eurostat rekomendācijām atbilstoša metodoloģija mājstaimniecību saražotās saules elektroenerģijas uzskaitē nacionālajos kontos. Metodoloģija aptver gan tīklā pārdoto elektroenerģiju, gan mājstaimniecību pašu patērēto saules elektroenerģiju, nosakot ražošanas kopējo izlaidi, starppatēriņu, pievienoto vērtību, galapatēriņu un bruto pamatkapitāla veidošanu.

Rezultātā mājstaimniecību saražotā saules elektroenerģija un ar to saistītās investīcijas ir iekļautas nacionālo kontu aprēķinos, sākot ar 2022. gadu. Veikto izmaiņu ietekme uz IKP ir pozitīva, taču kopējo makroekonomisko rādītāju līmenī tā ir neliela.

Ietekme uz IKP agregātiem ir sniegta 1. pielikumā.

1.3. Attieksme pret PVN tirgotājiem, kas nav rezidenti

Lai izpildītu transversālo atrunu par PVN maksātājiem, kas nav rezidenti, Latvijas Banka un CSP veica kopīgu analīzi, izmantojot ārējās tirdzniecības statistikas, PVN deklarāciju un CSP statistisko pārskatu datus. Ārējās tirdzniecības statistika uzskaita importa un eksporta datus atbilstoši preču fiziskajai plūsmai pāri robežai. Savukārt atbilstoši maksājumu bilances un nacionālo kontu metodoloģijai importa un eksporta plūsmās preces tiek iekļautas tikai tad, ja ir notikusi īpašumtiesību maiņa starp rezidentu un nerezidentu institucionālajām vienībām.

Ar detalizētu izmantotās metodoloģijas aprakstu var iepazīties šeit:

https://stat.gov.lv/sites/default/files/Metadati/GNI_TRII_Treatment_NRVATT.pdf.

Ietekme uz IKP agregātiem ir sniegta 1. pielikumā.

2. Citas izmaiņas metodēs un datu avotos

Galvenie iemesli citām izmaiņām metodēs un datu avotos bija:

- Makroekonomikas nelīdzsvarotības procedūras rekomendāciju ieviešana;
- Pārmērīga budžeta deficīta procedūras darbība punkta ieviešana saistībā ar vienas institucionālās vienības pārklasificēšanu;
- Maksājumu bilances datu revīzija saistībā ar izmaiņām datu avotos un/vai analītiskā darba rezultātu;
- Revīzija saistībā ar nacionālo kontu analīzes rezultātā identificētajām problēmām tiešajos datu avotos par trim uzņēmumiem;
- Revīzija saistībā ar nacionālo kontu sastādīšanas kļūdas identificēšanu 2023. gadam, kas radās tiešo datu avotu strukturālu izmaiņu dēļ.

2.1. Makroekonomikas nelīdzsvarotības procedūras rekomendāciju ieviešana

Lai uzlabotu Latvijas maksājumu bilances statistikas kvalitāti, Latvijas Banka izstrādāja un ieviesa metodoloģiskus uzlabojumus atbilstoši Makroekonomikas nelīdzsvarotības procedūras rekomendācijām.

Ietekme uz IKP agregātiem ir sniegta 1. pielikumā.

2.2. Pārmērīga budžeta deficīta procedūras darbība punkta ieviešana saistībā ar vienas institucionālās vienības pārklasificēšanu

Viena institucionālā vienība no 2022. gada tika pārklasificēta ārpus vispārējās valdības sektora pēc tās tirgus un ārpus tirgus ražotāja statusa atkārtotas izvērtēšanas. Pārklasificēšana tika veikta, pamatojoties uz secinājumiem, ka uzņēmums darbojas konkurences apstākļos, pats finansē savu darbību, uzņemas komerciālos riskus un sedz izmaksas no ieņēmumiem par tirgū realizēto produkciju un pakalpojumiem.

Pārklasificēšanas rezultātā tika precizēti vairāki nacionālo kontu rādītāji, tostarp izlaide, bruto pievienotā vērtība un vispārējās valdības galapatēriņa izdevumi. Ietekme uz IKP bija nenožīmīga (skat. 1. pielikumu).

2.3. Maksājumu bilances datu revīzija saistībā ar izmaiņām datu avotos un/vai analītiskā darba rezultātu

Revīzijas Maksājumu bilances statistikā tika veiktas pēc datu validācijas un analītiskās pārskatīšanas procesa. Izmaiņas atspoguļoja aktualizētu avotu datu iekļaušanu un neatbilstību novēršanu, kas tika identificētas laikrindu analīzes rezultātā.

Veiktās izmaiņas ietekmēja preču un pakalpojumu eksportu un importu, savukārt ietekmes uz IKP nebija (skat. 1. pielikumu).

2.4. Revīzija saistībā ar nacionālo kontu analītiskajā darbā rezultātu, kur tika identificētas problēmas tiešajos datu avotos par trīs uzņēmumiem

Revīzija tika veikta pēc tam, kad datu validācijas un kvalitātes nodrošināšanas procesa laikā tika identificētas neatbilstības trīs uzņēmumu datos. Dīvos gadījumos problēmas tika konstatētas, analizējot laikrindas un salīdzinot 2024. gada rezultātus ar iepriekšējiem periodiem, savukārt trešajā gadījumā korekcijas tika identificētas, analizējot neatbilstības starp finanšu un nefinanšu kontu rādītājiem sadarbībā ar Latvijas Banku.

Veiktās korekcijas ietekmēja izlaidi, starppatēriņu un bruto pievienoto vērtību. Ietekme uz IKP bija nenožīmīga (skat. 1. pielikumu).

2.5. Revīzija saistībā ar nacionālo kontu sastādīšanas kļūdas identificēšanu 2023. gadam, kas radās tiešo datu avotu strukturālu izmaiņu dēļ

Revīzija tika veikta pēc tam, kad 2024. gada datu sagatavošanas un validācijas procesā tika identificēta sastādīšanas kļūda mājāsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas institūciju (MABI) sektorā

2023.gadam. Kļūda radās nepilnīgas datu avota datu struktūras izmaiņu ieviešanas dēļ pēc jaunu grāmatvedības pārskatu prasību stāšanās spēkā, kā rezultātā daļa starppatēriņa izdevumu netika pilnībā ietverta nacionālo kontu aprēķinos.

Pēc problēmas identificēšanas tika pārskatīti un pārrēķināti attiecīgie rādītāji, precizējot starppatēriņu, izlaidi, darba ņēmēju atlīdzību un MABI galapatēriņa izdevumus. Ietekme uz IKP bija nenozīmīga (skat. 1. pielikumu).

3. Ikgadējā rutīnas revīzija

Galvenās izmaiņas saistītas ar 2024. gada IKP novērtējuma aprēķinu, kas balstīts uz gada datu avotiem, tādiem kā uzņēmumu gada pārskatu dati, revidētiem maksājumu bilances, valsts finanšu statistikas u.c. datu avotiem.

Ietekme uz IKP agregātiem ir sniegta 1. pielikumā.